

VARARIKON MERKKEJÄ

On kulunut vasta vuosi siitä, kun Karpovitshin kuula kaatoi Bogolepovin²⁵ ja vapautti paikan „uudelle suunnalle” hallituksen yliopistopolitiikan alalla. Tämän vuoden kuluessa olemme panneet merkille toisiaan seuranneet yhteiskunnallisen suuttumuksen epätavallisen nousun, epätavallisen suojelemaan sävyn hallitusmiestemme puheissa, valittavasti liian tavallisen yhteiskuntapiirien viehättymisen näihin uusiin puheisiin, viehättymisen, jonka valtaan on joutunut myös vissi osa ylioppilaita, ja vihdoin Vannovskin juhlallisten lupausten toteuttamisen jälkeen — ylioppilaiden uuden protestipurkauksen. Niille, jotka viime keväänä odottivat „uutta aikakautta” ja uskoivat tosissaan, että tsaarin väepeli toteuttaa edes pienen osan ylioppilaiden ja yhteiskuntapiirien toiveista, — sanalla sanoen, Venäjän liberaaleille — lienee nyt selvää, miten väärässä he olivat uskoessaan vielä kerran hallitukseen, miten vähän oli syytä pysäyttää keväällä sitä liikettä, joka oli käynnissä reformin hyväksi ja alkoi kehkeytyä huomiota herättäviin muotoihin ja antaa hallituksen seireenien imeläin laulujen tuudittaa itseään. Sen jälkeen, kun rikottiin lupaus kaikkien viime vuonna erotettujen palauttamisesta yliopistoihin, sen jälkeen, kun useilla uusilla taantumuksellisilla toimenpiteillä heitettiin haaste kaikille niille, jotka vaativat todellista opetusjärjestelmän reformia, sen jälkeen, kun oli useita kertoja hakattu mielenosoittajia, jotka vaativat petolliselta vararikontekijältä tämän antamien lupausten täyttämistä, — kaiken tämän jälkeen „sydämellisen huollon” hallitus julkaisee „rauhoitus”-tarkoituksessa laaditut „väliaikaiset

ohjesäännöt” ylioppilasjärjestöistä ja... „rauhoittamisen” asemesta saa aikaan „levottomuuksien” yleisen palon, joka on vallannut uudelleen kaikki oppilaitokset.

Me vallankumoukselliset emme uskoneet hetkeäkään Vannovskin lupaamien reformien vakavuuteen. Me emme lakanneet teroittamasta liberaaleille, että „sydämellisen” kenraalin kiertokirjeet ja Nikolai Obmanovin (Petturin) reskriptit ovat vain uusi ilmaus siitä samasta liberaalisesta politiikasta, jossa itsevaltius on ehtinyt harjaantua taitavaksi 40-vuotisen taistelun kaudella „sisäistä vihollista”, s.o. kaikkia Venäjän edistyksellisiä aineksia vastaan. Me varoitimme liberaaleja niiden „järjettömien haaveiden” johdosta, joiden valtaan he alkoivat antautua hallituksen otettua ensimmäiset askeleet „uuden suunnan” hengessä, me paljastimme hallituksen lupausten aivan ilmeisen valheellisuuden ja sanoimme yhteiskuntapiireille: jos vihollisesi on tyrmistynyt ensimmäisestä vakavasta rynnistyksestä, niin anna sille uupumatta uusia iskuja, kaksinkertaista niiden voimaa ja taajuutta... Sen järjestymisoikeuden irvikuvan, joka nyt on tarjottu ylioppilaille „väliaikaisten ohjesääntöjen” muodossa, vallankumoukselliset ennustivat aivan alusta saakka, kun alettiin puhua tästä hallituksen uudesta lahjasta. Me tiesimme, mitä voidaan ja pitää odottaa itsevaltiudelta ja sen reformaattorinponnistuksilta. Me tiesimme, että Vannovski ei „rauhoita” ketään eikä mitään, että hän ei tyydytä minkäänlaisia edistyksellisiä toiveita ja että „levottomuudet” jossain muodossa kiertämättä uusiintuvat.

Vuosi on kulunut, mutta yhteiskuntapiirit ovat samassa kuolleessa pisteessä. Korkeakoulut, joita hyvin järjestetyssä valtiossa kuuluu olla, lakkaavat taas toimimasta. Kymmeniä tuhansia nuoria ihmisiä on jälleen saatettu pois tavallisilta raiteiltaan, ja yhteiskuntapiirien eteen on uudelleen asetettu sama kysymys: „entä mitä edelleen?”.

Ylioppilaiden huomattava enemmistö kieltäytyy ottamasta vastaan „väliaikaisia ohjesääntöjä” ja niiden sallimia järjestöjä. Professorit ilmaisevat tavallista määrätymmin ilmeisen tyytymättömyytensä tähän hallituksen antimeen. Eikä tosiaankaan tarvitse olla vallankumouksellinen, ei tarvitse olla radikaali myöntääkseen, että tällainen luvalla sanoen „reformi” ei ainoastaan ole antamatta ylioppilaille mitään vapauden tapaista, vaan se ei kelpaa mihinkään

edes jonkinlaisen rauhallisuuden aikaansaamiseksi yliopistoelämässä. Eikö jo ensi silmäyksestä näihin „väliaikaisiin ohjesääntöihin” käy selväksi, että niillä luodaan etukäteen suuri joukko aiheita ylioppilaiden ja viranomaisten välisille yhteenotoille? Eikö ole selvää, että näiden ohjesääntöjen käytäntöönottaminen uhkaa tehdä jokaisesta, vallan rauhallisen aiheen vuoksi *legaalisesti* koollekutsutusta, ylioppilaskokouksesta uusien „levottomuuksien” alkusyy? Eikö ole epäilemätöntä, että esim. poliisin tehtäviä täyttävä inspektio johtaessaan puhetta ylioppilaiden kokouksissa on alituisen ärsyttävä yksiä, provosoiva protestoimaan toisia ja saava kolmannet pelon valtaan ja vaikenemaan? Eikö ole selvää, että Venäjän ylioppilaat eivät tule sietämään sitä, että näissä kokouksissa pidettävien puheiden sisällön määräisi karkeasti esivallan „harkinta”?

Ja kuitenkin hallituksen suoma ylioppilaskokousten ja järjestöjen „oikeus” siinä järjettömässä muodossa, jossa „väliaikaiset ohjesäännöt” sen antavat, on se *enimmäismäärä*, minkä itsevaltiutensa petyksien voi ylioppilaille antaa. Jokainen uusi askel tähän suuntaan merkitsisi sen tasapainon tuhoisaa rikkomista, johon vallanpitäjien suhteet „alamaisiin” perustuvat. Joko täytyy tyytyä tähän hallitukselle mahdolliseen enimmäismäärään tahi tehostaa protestinsa *poliittista, vallankumouksellista* luonnetta,—siinä dilemma, joka ylioppilaiden on ratkaistava. Ja enemmistö heistä hyväksyy jälkimmäisen ratkaisun. Vallankumouksellinen nuotti soinnahtaa ylioppilaiden julistuksista ja päätöslauselmista selvemmin kuin milloinkaan ennen. Petomaisten rankaisujen ja juudaansuutelojen vuorottelun politiikka tekee tehtävänsä ja vallankumouksellistaa ylioppilasjoukon.

Niin, ylioppilaat ovat joka tapauksessa ratkaisseet heidän ratkaistavakseen asetetun kysymyksen ja julistaneet, että aseet, jotka on pantu syrjään (tuodittavien laulujen vaikutuksesta), he ovat valmiit ottamaan uudelleen käsiinsä. Mutta mitä aikovat tehdä yhteiskuntapiirit, jotka kukaties ovat ehtineet uinahtaa näiden kavalien laulujen säveliin? Miksi ne yhäti vaikenivat ja „ovat salaviihkaa myötämielisiä”? Miksei kuulu mitään *niiden* vastalauseista, *niiden* antamasta uudestaan alkaneiden levottomuuksien aktiivisesta kannatuksesta? Ovatko ne tosiaankin valmiit „rauhassa” odottamaan niitä kiertämättömiä traagillisia

ilmiöitä, jotka tähän asti ovat olleet jokaisen ylioppilasliikkeen seurauksena? Aikovatko ne tosiaankin rajoittua taistelun uhrien laskijain ja sen järkyttävien kuvien passiivisen katselijan surkuteltavaan osaan? Miksi ei kuulu „isien” ääntä silloin, kun „lapset” ovat julistaneet selvästi aikomuksensa kantaa uusia uhreja Venäjän vapauden alttarille? Mikseivät yhteiskuntapiirimme tue ylioppilaita edes sillä tavalla, kuin työläiset ovat jo heitä tukeneet? Eiväthän heidän, eiväthän proletaarien pojat ja veljet opiskele korkeimmissa oppilaitoksissa, mutta siitä huolimatta Kievin, Harkovin ja Jekaterinoslavin työläiset ovat jo ilmoittaneet julkisesti myötämielisyytensä protestoiville välittämättä monista poliisiviranomaisten „ehkäisytoimenpiteistä”, huolimatta siitä, että nämä uhkaavat käyttää aseellista voimaa mielenosoittajia vastaan. Eikö tosiaankaan tämä Venäjän proletariaatin vallankumouksellisen idealismin ilmaus vaikuta yhteiskuntapiirien käytökseen, piirien, jotka ovat sydänjuuriaan myöten ja välittömästi kiinnostettuja ylioppilaiden kohtalosta, eikä sysää niitä tarmokkaasti protestoimaan?

Tämänvuotiset ylioppilas-„levottomuudet” alkavat verrattain suotuisin entein. Niille on taattu „väkijoukon”, „katuväen” myötätunto. Liberaalisten yhteiskuntapiirien taholta olisi rikoksellinen virhe, elleivät ne ponnistaisi kaikkia voimiaan saadakseen ylioppilaille *ajossa* antamallaan tuella demoralisoiduksi hallituksen lopullisesti ja pakoitetuksi sen tekemään todellisia myönnytyksiä.

Lähitulevaisuus näyttää, kuinka liberaaliset yhteiskuntapiirimme pystyvät tähän osaan. Tämän kysymyksen ratkaisusta riippuu huomattavassa määrin nykyisen ylioppilasliikkeen lopputulos. Mutta olkoon tuo lopputulos millainen tahansa, niin eräs seikka on edelleenkin epäilemätön: ylioppilaiden yleisten levottomuuksien uusiintuminen näin kovin lyhyen rauhallisen ajan jälkeen on merkki nykyisen järjestelmän poliittisesta vararikosta. Kolmen vuoden aikana ei yliopistoelämä ole päässyt raiteilleen, lukuja harjoitetaan aika ajoittain, valtiokoneiston eräs pyörä lakkaa toimimasta ja, pyörittyään avuttomasti jonkin aikaa, pysähtyy uudelleen pitkäksi aikaa. Ja se on nyt aivan epäilemätöntä, ettei nykyisen poliittisen valtakomennon rajoissa ole tämän vian radikaalisen parantamisen keinoa. Bogolepov-vainaja yritti pelastaa isänmaan „sankarillisella”, muinaisen, Nikolain

aikaisen lääketieteen asevarastosta lainatulla lääkkeellä. Tunnettua on, mitä tämän lääkkeen käyttämisestä tuli. Todennäköisesti ei tähän suuntaan saa pitemmälle mennä. Nyt on kärsinyt fiaskon ylioppilaiden liehittelypolitiikka. Mutta väkivallan ja liehittelyn lisäksi ei kolmatta tietä ole. Ja tämän nykyisen valtakomennon kiertämättömän vararikon jokainen uusi ilmaus tulee yhä syvemmin ja syvemmin jäytämään sen perusteita riistäen hallitukselta kaiken arvovallan indifferenttien poroporvariens silmissä ja lisäten sellaista henkilöiden määrää, jotka käsittävät, että sitä vastaan on välttämättä käytävä taistelua.

Niin, itsevaltiuden vararikko on epäilemätön, ja se kiiruhtaa tiedoittamaan siitä koko maailmalle. Eikö se ole vararikkoilmoitus, kun julistetaan „kovennettu suojelutila” valtakunnan runsaalla kolmasosalla ja paikalliset viranomaiset Venäjän kaikilla kolkilla antavat yhtäkaa „pakollisia määräyksiä”, joissa kovennettujen rangaistusten uhalla kielletään teot, joita Venäjän lait eivät muutenkaan salli? Itse asiassa kaikenlaiset poikkeussäädökset, jotka lakkauttavat yleisten lakien voimassaolon, on edellytetty olevan voimassa rajoitetun ajan ja paikan puitteissa. On edellytetty, että erikoistilanne vaatii poikkeustoimenpiteiden väliaikaista soveltamista vissillä paikkakunnalla sitä varten, että saataisiin palautetuksi se häiriytynyt tasapaino, jonka vallitessa yleisten lakien esteetön voimassaolo on mahdollista. Tämä on nykyisen valtakomennon edustajain järkeilyä. On kulunut jo yli 20 vuotta siitä, kun saatettiin voimaan säädös kovennetusta suojelutilasta. Sen 20-vuotinen voimassaolo valtakunnan tärkeimmissä keskuksissa ei ole saanut aikaan „rauhottumista” maassa, yhteiskunnallisen järjestyksen palautumista. Kun nyt on 20 vuotta käytetty tätä tehokkaasti vaikuttavaa lääkettä, niin osoittautuu, että „epäluotettavuus”-tauti, jota vastaan käytävää taistelua varten lääke oli tehty, on levinnyt niin kauas ja laskenut niin syvät juuret, että sen käyttö on ulotettava kaikkiin vähänkin merkityksellisiin kaupunkeihin ja tehdaskeskuksiin! Eikö tämä ole vararikko, josta itse vararikontekijä ilmoittaa avoimesti? Nykyisen järjestelmän vakaumuksellisten puolustajain (sellaisia kiellettyä on) täytyy kauhulla ajatella sitä, miten väestö vähitellen tottuu tähän tehokkaasti vaikuttavaan lääkkeeseen ja lakkaa tuntemasta sen uusia ruiskeannoksia.

Ja samaan aikaan — jo huolimatta hallituksen tahdosta — tulee ilmi sen *talouspolitiikan* vararikko. Itsevaltiuden ryöstötalous on perustunut talonpoikain hirvittävään riistoon. Tämän talouden edellytyksenä, sen kiertämättömänä seurauksena on aika-ajoittain toistuva jonkin paikkakunnan talonpoikain nälänhätä. Sellaisina hetkinä ryövärivaltio on koettanut väestön edessä komeilla puhtaaksi ryöstämänsä kansan huolehtivaisen huoltajan jalossa osassa. Vuodesta 1891 lähtien ovat nälänhädät tulleet jättiläismäisiksi uhriensa lukumäärän puolesta ja vuodesta 1897 lähtien ne ovat miltei yhtä kyytiä seuranneet toinen toistaan. Tolstoi puhui v. 1892 myrkyllisellä ivalla siitä, että „parasiitti aikoo ruokkia sitä kasvia, jonka mehusta se saa ravintonsa”²⁶. Se oli todellakin järjetön idea. Nyt ovat ajat muuttuneet, ja koska nälänhädästä on tullut maaseudun normaali olotila, ei loistamme niinkään paljon askarruta utopinen ajatus ryöväryn talonpoikaiston ruokkimisesta, kuin itse tuon ajatuksen julistaminen valtiorikokseksi. Tarkoitus on saavutettu — nykyistä suunnatonta nälänhätää kärsitään jopa meilläkin epätavallisen haudanhiljaisuuden vallitessa. Ei kuulu nälkäisten talonpoikain valituksia, ei ole yritetty yhteiskunnallista aloitetta taistelussa nälänhätää vastaan ja sanomalehdet vaikenevat siitä, mitä maaseudulla tapahtuu. Kadehdittava vaitiolo, mutta eivätköhän herrat Sipjaginit tunne, että tämä hiljaisuus muistuttaa tavattomasti tyyntä myrskyn edellä?

Ammoisista ajoista miljoonien talonpoikien passiivisen tuen avulla pystyissä pysynyt valtiojärjestelmä on saanut talonpoikaiston sellaiseen tilaan, jolloin se vuodesta toiseen ei voi tulla toimeen. Tämä herrojen Obmanovien monarkian *sosiaalinen* vararikko on yhtä opettavainen kuin sen *poliittinenkin* vararikko.

Milloinkahan petollisen vararikontekijämme asioiden likvidoiminen suoritetaan? Kauankohan se vielä onnistuu elämään päivästä toiseen ja paikkaamaan poliittisen ja finanssi-budjettinsa reikiä kansan elävästä elimistöstä nyljetyllä nahkalla? Se, kuinka pitkä tai lyhyt on oleva historian antama lykkäys vararikontekijällemme, tulee riippumaan monista seikoista; mutta eräs tärkein niistä on ihmisten osoittaman vallankumouksellisen aktiivisuuden aste heidän tajutessaan nykyisen järjestelmän täydellisen vararikon. Tämän järjestelmän rappeutuminen on mennyt hyvin

pitkälle, se on ohittanut huomattavasti niiden yhteiskunnallisten aineiden *poliittisen mobilisaation*, joiden täytyy olla sen haudankaivajina. Tämän poliittisen mobilisaation suorittaa parhaiten vallankumouksellinen sosialidemokratia, joka yksin pystyy antamaan kuolettavan iskun itsevaltiudelle. Uusi yhteenotto ylioppilaiden ja hallituksen välillä antaa meille kaikille mahdollisuuden ja asettaa velvollisuudeksemme jouduttaa tätä kaikkien itsevaltiudelle vihamiesten yhteiskunnallisten voimien mobilisaatiota. Poliittisessa elämässä historia laskee sota-ajan kuukaudet vuosiksi. Ja meidän aikamme on tosiaankin sota-aikaa.

„Iskra” № 17,
helmikuun 15 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan